

Strategi för kommunens krisberedskap

VANSBRO KOMMUN

STYRDOKUMENT

Innehåll

1	Inledning.....	2
2	Om strategin.....	2
3	Övergripande mål och inriktning.....	2
3.1	Kontinuitetsplanering.....	2
3.2	Personberoende.....	3
3.3	Informationssäkerhet.....	3
3.4	Reservlösningar	3
3.5	Klimatförändringar	3
4	Styrning av arbetet med krisberedskap	3
4.1	Kommunfullmäktige.....	4
4.2	Kommunstyrelse	4
4.3	Nämnder.....	5
4.4	Krisledningsnämnden.....	5
4.5	Kommunchef.....	5
4.6	Säkerhetsskyddsorganisation	5
4.6.1	Signalskydd	5
4.7	Säkerhetssamordnare.....	5
4.8	Posom	5
5	Övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.....	5
6	Det geografiska områdesansvaret	6
7	Planering av krisberedskap	7
7.1	Kontinuitetsplaner	7
7.2	Handlingsplan.....	7
7.3	Verksamhetsplaner.....	7
7.4	Utbildnings- och övningsplan	7
7.5	Ekonomiska förutsättningar.....	7

1 Inledning

Enligt Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022 (förlängd till och med 31 december 2023) mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ska kommunen ta fram ett styrdokument för sitt arbete med krisberedskap. Motsvarande krav finns inte i Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar. Strategin omfattar därför endast arbetet med krisberedskap.

Detta styrdokument, som med kommunens nomenklatur kallas *strategi*, beslutas av kommunfullmäktige och ska vara beslutad senast 31 december under mandatperiodens första år. Det är viktigt att strategin för perioden i första hand ska innehålla kommunens egen inriktning och styrning. Det innebär att kommunen själv behöver tolka hur uppgifterna i överenskommelsen ska lösas. Vidare behöver kommunen ange vilka ytterligare ambitioner den har för arbetet med krisberedskap.

Kommunfullmäktige beslutar om styrdokumentet i enlighet med kommunallagen 5 kap. 1 § som anger att fullmäktige ska besluta om mål och riktlinjer för verksamheten. Fokus i strategin är övergripande inriktning och styrning av arbetet med krisberedskap. Den mer detaljerade planeringen ska sedan hanteras i årlig handlings- eller verksamhetsplaner som beslutas av styrelse eller tjänsteperson.

2 Om strategin

Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap utgår från lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinär händelse i fredstid och höjd beredskap (LEH), förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH) och kommunallag (2017:725). I Överenskommelse om kommunernas krisberedskap kap. 5.3 har MSB och SKR fastslagit vilka uppgifter som ska finnas med i strategin.

Strategi för kommunens krisberedskap ska integreras i kommunens modell för styrning och ledning och arbetet med krisberedskap ska tillämpas i den ordinarie styrmodellen.

Strategin syftar till att skapa en strategisk inriktning för arbetet med krisberedskap. Den syftar även till att utveckla den kommunala styrningen av arbetet med krisberedskap så att det i större utsträckning involverar kommunal förvaltning, bolag och kommunalförbund.

Fokus i styrdokumentet är övergripande inriktning och styrning av arbetet med krisberedskap.

3 Övergripande mål och inriktning

Kommunfullmäktiges mål är att öka krisberedskapen inom hela kommunkoncernen och förbättra förmågan att utföra samhällsviktig verksamhet vid en extraordinär händelse och att dessutom skapa en uthållighet om en krissituation skulle bli långvarig.

De övergripande målen och inriktningen för arbetet med krisberedskap under mandatperioden tar avstamp i den övergripande risk- och sårbarhetsanalys (RSA) som genomförts under 2023, samt den utbildning och den erfarenhet som krisberedskapsarbetet under tidigare mandatperiod gett.

Framför allt ska de brister och sårbarheter som identifierats i kommunens övergripande RSA prioriteras i arbetet med krisberedskap under mandatperioden. I en handlingsplan ska kommunstyrelsen beskriva konkreta åtgärder och prioriteringar.

3.1 Kontinuitetsplanering

Ett arbetssätt för kontinuitetsshantering ska införas.

RSA-arbetet som genomförts är grunden för ett kontinuerligt arbete inom alla verksamheter som faller inom den kommunala kompetensen. Det är viktigt att fokus sätts på de åtaganden som klassats som samhällsviktiga. Kontinuitetsplanering är avgörande för att verksamheterna ska kunna leverera samhällsviktiga tjänster även i en krissituation.

Med ledning av varje sektors RSA ska kontinuitetsplaner upprättas för de samhällsviktiga verksamheterna. Planerna ska övas och revideras årligen.

3.2 Personberoende

Många verksamheter har ett starkt beroende av personal med särskild behörighet/mandat. I en liten kommun är de personella resurserna begränsade och uppdraget brett. Inom många områden finns endast en eller ett fåtal personer med rätt kompetens, behörighet och mandat. Detta faktum ställer stora krav på hur verksamheten organiseras och på kommunens kompetensförsörjning.

3.3 Informationssäkerhet

Beroendet av administrativa system är stort och det är också kritiskt inom många verksamheter. Därför bör informationssäkerheten ligga i fokus under mandatperioden. Informationen ska säkras genom att den identifieras, säkerhetsklassas och hanteras efter relevanta anvisningar.

De ökande cyberhoten ska bemötas genom att tröskeln i kommunens IT-miljö höjs mot störningar och intrång med olika tekniska, logiska och organisatoriska säkerhetsåtgärder. Beredskapen för extraordinära händelser ska säkras genom kontinuerlig utbildning och övning.

3.4 Reservlösningar

Alla befintliga reservlösningar har inventerats och i det fortsatta arbetet ska behovet av nya och utökade reservlösningar planeras. Insatser behöver värderas och prioriteras utifrån risk. De mest kritiska beroendena som ska prioriteras i det fortsatta arbetet:

- En övergripande planering för kommunens verksamheter vid elbortfall, där det tydligt framgår var behovet av reservkraft finns, ska tas fram. Investeringar avseende reservkraft bör genomföras under mandatperioden. Även drivmedelsförsörjning till reservkraft bör säkerställas.
- En reservvattenplan bör fastställas i samverkan med Dala Vatten och Avfall AB.
- För att bättre skydda centralorten Vansbro mot översvämningar, bör den genomförda invallningen kompletteras med åtgärder i form av fasta pumpstationer på de platser som i dagsläget förses med tillfälliga lösningar när vattennivåerna stiger.
- Varuförsörjning och lagerhållning framstår som en prioriterad fråga, då kommunen bör klara sina samhällsviktiga åtaganden även vid en långvarig kris.

3.5 Klimatförändringar

De klimatförändringar som förväntas kommer att innebära mer extremväder i form av perioder med höga temperaturer och torka, häftiga skyfall, kraftiga snöfall och stormar.

Långa perioder av höga temperaturer kan leda till uttorkning av marker och öka risken för gräs- och skogsbränder. De älvar och åar som rinner genom kommunen översvämmas återkommande på grund av snösmältning, men även på grund av regn. Sammanfaller höga flöden med kraftig nederbörd eller skyfall kan konsekvenserna bli allvarliga. Det här kommer att ställa stora och helt nya krav på samhällsplanering och samhällsbyggande.

4 Styrning av arbetet med krisberedskap

Arbetet med krisberedskap utgår från organisationens uppdrag och syftet med verksamheten. Krisledning i kommunen utgår från krishanteringens tre grundprinciper:

- **Ansvarsprincipen;** Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha det också under en krissituation.
- **Likhetsprincipen;** Under en kris ska verksamheten fungera på liknande sätt som vid normala förhållanden – så långt det är möjligt. Verksamheten ska också, om det är möjligt, skötas på samma plats som under normala förhållanden.
- **Närhetsprincipen;** En kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga. Det är alltså i första hand den drabbade verksamheten som leder och arbetar med insatsen.

För att krisberedskapen ska fungera optimalt är det viktigt att förutsättningarna för styrning, ansvar och olika roller är tydliggjorda.

4.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fastställer det övergripande styrdokumentet för kommunens krisberedskap, *Strategi för Vansbro kommuns krisberedskap*, samt krisledningsnämndens reglemente. Genom strategin uppfyller kommunfullmäktige sitt ansvar för en övergripande styrning av krisberedskapen.

Krisberedskapen ska involvera såväl den kommunala förvaltningen, som aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där kommunen utövar ett rättsligt bestämmande inflytande (offentlighets- och sekretesslag 2 kap. 3 § 2 st.).

För att kommunfullmäktige ska kunna styra krisberedskapen krävs i tillämpliga fall bestämmelse i bolagsordning, ägardirektiv, stiftelseurkund eller stadgar för att göra beslutet associationsrättsligt bindande.

Kommunfullmäktige kommer genom årlig uppföljning av kommunstyrelsens handlingsplan tillse att arbetet med krisberedskap följer strategin.

4.2 Kommunstyrelse

Kommunstyrelsen ska inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten (kommunallag 6 kap. 6 §). Kommunstyrelsen leder, samordnar och utvecklar krisberedskapsplaneringen. Kommunstyrelsen har också ett övergripande ansvar för interna säkerhetsfrågor i kommunen.

Kommunstyrelsen beslutar om den risk- och sårbarhetsanalys (RSA) som rapporteras till länsstyrelsen. Kommunstyrelsen ansvarar också för ett kontinuerligt arbete med RSA genom hela mandatperioden.

Genom sitt, i kommunallagens 6 kap beskrivna uppdrag ska styrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet, liksom den verksamhet som bedrivs genom avtalssamverkan, i kommunalförbund och bolag. Kommunstyrelsen ska genom sin uppsikt säkerställa att arbetet med krisberedskap får genomslag i hela verksamheten, samt se till att personalen är utbildad och övad för sin uppgift. Uppföljningen bör kopplas till styrningens årshjul och den interna kontrollen.

I styrningen av vissa kommunala verksamheter kan det finnas sektorsspecifik reglering av krisberedskapen att ta hänsyn till.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att säkerhetsskyddslagen (2018:585) som omfattar ”den som till någon del bedriver verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd (säkerhetskänslig verksamhet)” följs.

Styrel kan sammanfattas som den planeringsprocess under vilken statliga myndigheter, kommuner och privata aktörer samarbetar för att ta fram underlag för att kunna prioritera samhällsviktiga elanvändare vid en *manuell förbrukningsfrånkoppling* (MFK). Syftet med styrelplaneringen är att lindra samhällskonsekvenserna som uppstår om Svenska kraftnät behöver tillgripa MFK för att upprätthålla effektbalansen i elsystemet. Kommunstyrelsen svarar för planeringsprocessen.

4.3 Nämnder

Kommunens nämnder ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten (kommunallag 6 kap. 6 §).

4.4 Krisledningsnämnden

Krisledningsnämnden kan komma att initieras vid en extraordinär händelse eller krissituation. Krisledningsnämnden kan snabbt sammankallas och har möjlighet att ta snabba beslut. Krisledningsnämnden arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktige fastställda reglementet.

4.5 Kommunchef

Den mer detaljerade planeringen hanteras i en årlig Krisledningsplan och Kriskommunikationsplan. Planerna fastställs av kommunchef.

Kommunchef ansvarar också för att en aktuell övnings- och utbildningsplan för krisledningsorganisationen upprättas årligen.

4.6 Säkerhetsskyddsorganisation

I enlighet med säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska kommunen ha en säkerhetsskyddschef som är direkt underställd kommunchef. Säkerhetsskyddschefen ska leda och samordna säkerhetsskyddsarbetet samt kontrollera att verksamheten bedrivs enligt lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

4.6.1 Signalskydd

Signalskydd måste användas vid elektronisk kommunikation av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, det vill säga information som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen och som rör Sveriges säkerhet, om detta sker till ett informationssystem utanför verksamhetsutövarens kontroll.

När kommuner inrättar signalskyddssystem ska det finnas en biträdande signalskyddschef. Signalskyddschef finns på Länsstyrelsen Dalarna.

4.7 Säkerhetssamordnare

I kommunen ska finnas tjänsteperson med ansvar för att samordna arbetet med krisberedskap och civilt försvar och som är processledare i kommunens RSA-arbetet.

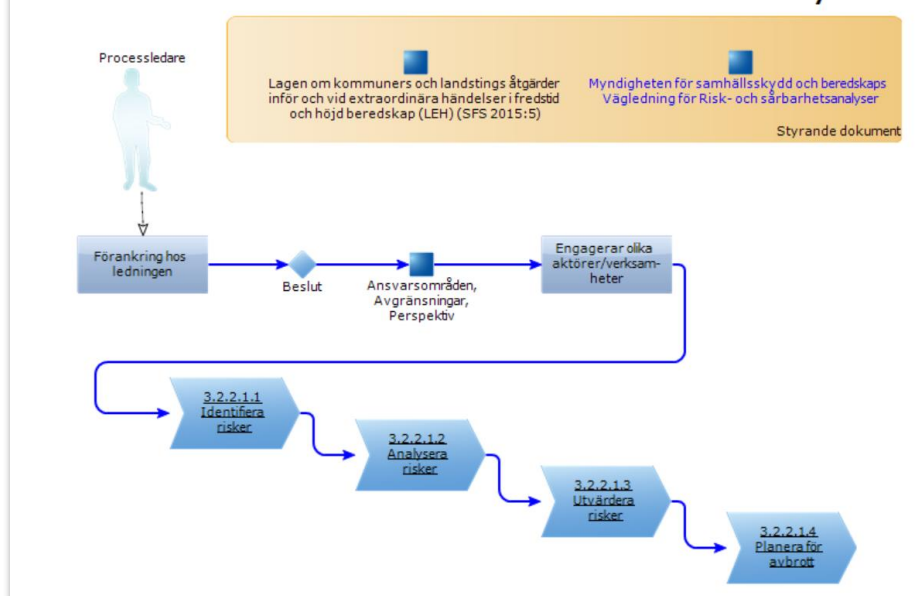
4.8 Posom

Vid akuta krissituationer där ett flertal personer och anhöriga drabbas inom kommunens geografiska område ska psykiskt och socialt omhändertagande säkerställas. För att klara dessa insatser finns en Posom-grupp. Ansvaret för Posom ligger inom kommunen och samverkan sker med andra organisationer.

5 Övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys

Risk- och sårbarhetsanalys ska ligga till grund för arbetet med krisberedskap. Därför är det viktigt att det finns en strategisk inriktning för RSA-processen. Arbetet förankras i och styrs av kommunchefen och dennes ledningsgrupp. Där fattas beslut om avgränsningar, perspektiv och ansvarsområden.

3.2.2.1 Hantera risk- och sårbarhetsanalyser

Figur 1 Schematisk bild över kommunens process för RSA

Under våren 2023 har alla verksamheter i Vansbro kommun genomfört risk- och sårbarhetsanalyser, för första gången i enlighet med den så kallade Malmömodellen. Metoden för arbetet är framtagen av Malmö stad, i samverkan med Lunds universitet. Modellen har delvis anpassats till Vansbro kommuns processorinrerade arkivstruktur, vad gäller nomenklatur. Vidare har viss anpassning i omfattning gjorts.

Arbetet tar avstamp i kommunens grunduppdrag, vilket utgår från de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt, samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

RSA-processen utmynnar i riskanalyser, åtgärdsplaner och kontinuitetsplaner.

6 Det geografiska områdesansvaret

Kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse. Kommunen ska också verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.

Kommunen ska upprätthålla omvärldsbevakning och delta vid de regionala samverkanskonferenser som länsstyrelsen samordnar för att få en samlad lägesbild.

Kommunen ska kommunicera krisberedskap i syfte att öka invånarnas egen förmåga att klara en kris.

Kommunen ska samverka i planerings- och förberedelsearbetet avseende krisberedskap med olika samhällsviktiga aktörer och frivilligorganisationer inom kommunens geografiska område.

Det geografiska områdesansvaret framgår av LEH. Samhällets aktörer bör arbeta för att uppnå en gemensam syn på vad som är skyddsvärt och för att samordna åtgärder och resurser vid kriser. En sådan samlad syn behöver omfatta hela hotskalan och åtgärdsplanerat, från förberedelser till akut hantering, återuppbyggnad och lärande.

Kommunen ska kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF), som är en del av gemensamma grunder för samverkan och ledning på lokal nivå. Vansbro kommun väljer att kalla detta för kommunal samordningsfunktion (KSF).

7 Planering av krisberedskap

Kommunstyrelsen ansvarar för planeringen av kommunens krisberedskap. Detta omfattar den kommunala förvaltningen och de kommunala uppgifter som utförs med stöd av avtalssamverkan, i gemensam nämnd, kommunalförbund eller bolag.

Uppföljning och återrapportering av krisberedskapsarbetet sker årligen i enlighet med kommunens styrmodell samt genom länsstyrelsens uppföljning.

Kommunen ska prioritera planering avseende krisberedskap inom följande områden under mandatperioden.

7.1 Kontinuitetsplaner

För kommunens samhällsviktiga verksamhet ska kontinuitetsplaner upprättas. Kontinuitetsplanering och övning är avgörande för att kommunen ska kunna upprätthålla verksamhet och uppvisa uthållighet vid en krissituation.

7.2 Handlingsplan

Kommunstyrelsen planerar och prioriterar de insatser för krisberedskap som ska genomföras under mandatperioden för att uppnå kommunfullmäktiges mål och inriktning för perioden. Handlingsplanen ska följas upp och revideras årligen.

7.3 Verksamhetsplaner

Kommunchefen upprättar en Krisledningsplan, där kommunens krisledningsorganisation fastställs och uppdrag för respektive roll beskrivs, samt en Kriskommunikationsplan som beskriver hur kommunikation ska genomföras.

7.4 Utbildnings- och övningsplan

Kommunchef upprättar årligen utbildnings- och övningsplan.

7.5 Ekonomiska förutsättningar

Resurser krävs för genomförande av kommunfullmäktiges strategi. Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram underlag för årlig budget för insatser i syfte att öka kommunens krisberedskap.